

Orijinal Kaynak: Parks, Tim. (2021, March 11). “[Characters in Search of a Conflict](#)”, *The New York Review*.

Atıf Şekli: Parks, Tim. (2021, Mart 12). “Karışıklık İçinde Olan Karakterler”, Çev. Tolga Şahin, *sosyalbilimler.org*, Link: <https://www.sosyalbilimler.org/karisiklik-icinde-karakter>

Karışıklık İçinde Olan Karakterler

Tim Parks

Türkçesi: Tolga Şahin

“Erkeklerin bir araya rahatlık ve yardım etmek için geldiği doğru bile değil. Erkekler bir araya savaşmak için gelirler” demecini Luigi Pirandello’nun “Romulus” isimli hikâyesinde okuruz.

Agrigento, Sicilya’da 1867’de doğan Pirandello, devamlı olarak tartışmanın yer edindiği bir ailede büyüdü. Anne tarafından dedesi 1848’de Napoli’deki Bourbon kralına karşı olan ayaklanmada yer almıştı. Amcaları ve babası Garibaldi ile birlikte, Garibaldi ve gönüllülerden oluşan bir ordunun 1860’da Sicilya’yı ele geçirmesiyle sonuçlanan ve İtalya’nın birleşmesine sebep olacak olan, bir seferde savaşmışlardı.

Dahası tek aile içinde değil, ailenin dışında da oldukça tartışma vardı. Pirandello’nun bir sülfür madeninin sahibi olan zengin babası, bir gün kendisinden sigorta parası isteyen bir çalışanını hırpalamış ve adam onun elinden kurtulup, geri dönünce babası adamı vurmuştur. Pirandello babası hakkında konuşurken onun bir zalim olduğunu söyler. Babasıyla, istediği eğitimi almak için zorlu bir tartışmalar yaşamıştır. Babasını, aynı zamanda yeğeni olan metresiyle bastığındaysa kızın suratına tükürmüştür. Dahası, Virginia Jewiss’in derleyip çevirisini yaptığı *Stories for the Years* (2020) kitabındaki tüm hikâyeler, çatışma ile ilgilidir ve bu hikâyeler genellikle kazanma ve kaybetme ikilemi üzerine kuruludur. Daha çok kaybetme olgusu üzerinde durulmuştur. Bunları farklı kılan ise, çatışmanın doğasıdır.

Hikâyeler belli bir kronolojik düzene göre ayarlanmamıştır ancak Jewiss, her hikâyenin yayım yılını, 1901’den Pirandello’nun ölüm yılı olan 1936’dan biraz önce olan 1934’e kadar, belirtmiştir. Hikâyelerin yirmi yedisi 1903’ten sonra yazılmıştı. Bu yıl ise Pirandello’nun babasının madenini sel basması nedeniyle tüm servetini kaybettiği ve oğlunu para için yazmaya baskıladığı bir dönemdir. Sadece iki tanesi ise 1922’den önce yazılmıştır durumdadır ki bunun içinde *Six Characters in Search of an Author* (1921) isimli, kendisini para arayışından kurtarıp, inanılmaz bir başarı getiren oyunda vardır. Neredeyse

hepsi özenle yazılmış 10 sayfayı sunan ve hızlıca açılıştan, olaya doğru gelen bu oyunlar gazete ve dergiler için yazılmıştır. İçerik olarak, çıkmazın sallantı bir ilişki tarafından sağlandığı, beklenmeyen karışıklıkların, entrikaların, yoğun duyguların ve genellik ölümle son bulan dramatik sonları olan oyunlardır.

Pirandello'nun *gerçekçiliğinden (verismo)* etkilenen, kısa romanları genellikle Sicilya'daki köylü hayatının sesi ve ruhuna yakınlığıyla bilinen Sicilyalı Giovanni Verga'nın ilk hikâyeleri pathos ve İtalyanların deyimleriyle *beffa*; yani ironik, beklenmeyen bir tersinim arasında gidip gelir. "The Raven of Mizzaro" (1902) isimli hikâyesinde, birkaç köylü bir kuzguna kötü davranırlar ve kuzgunun boynunu küçük bir kemer bağlarlar. Uçtukça ardından çıkan tıngırtı sesi, hayvanın davranışlarını değiştirir ve yuvasını terk ederek çok ama çok uzaklara giderek başka köylüleri rahatsız etmeye başlar. Badem bostaniyla uğraşan, zavallı fakir Cichè'nin yemeklerini çalar. Cichè ise bunu kişisel bir problem haline getirir ve intikam ateşiyle kavrulur ve kuzgunu yakalamak ve sonrasında eziyet etmek için birkaç fasulyenin arasına düğüme benzer iplikler dizer. Ancak kuzgunu yakalayıp, eve götürmek için katırına bağladığında, kuzgunun ciyak ciyak ötüşleri, katırın çıldırmasına sebep olur. Ve Cichè, bir olukta ölü olarak bulunur ve kuzgun yine "zillerini özgürce gökyüzünde çalarak uçmaya" devam eder.

Pirandello'nun hikâyelerindeki karmaşıklık hali, hasım tarafların birbirleriyle anlaşılmayan bir saltanat olayıdır. Kunduz ciyaklayıp durur "ama kendi dilinde, doğal olarak kunduzu kimse anlamaz." "The Fly" (1904)'da ise düşman bir böcekten ibarettir. İki kardeş çetin Sicilya manzarasına karşı köy doktoruna yardım için alelacele bir şeyler yaparlar. Kuzenleri ölüyordur. Pek fazla isteği olan ve bunaltıcı ailenin bu durumuyla şaşırıp kalan doktor oldukça gönülsüzdür. Ancak genç adamlar, oldukça ikna edici ve iyimserdir hatta o kadar iyimserdirler ki kız arkadaşlarını (*fidanzate*) mutlu etmek için birisi doktor hazırlanırken hızlıca berbere gider ve tıraş olur; diğeri de bir katır bulur. Yolculuk esnasında ise doğa oldukça acımasızdır:

Hava bunaltıcıydı, güneş o kadar sıcaktı ki taşlar bile çatlıyordu. İkide bir, bir serçe çığlık atıp duruyordu ya da bir saksığanın kahkahası tozlu kulakların içinde inliyordu. Doktorun üstünde olduğu katır kulaklarını acıtıp, kanatıyordu.

'Seni gidi kötü katır seni!' diye inleyip duruyordu doktor da.

Ne kadar melankolik ve sevimsiz olsa da doktor, bu çocukların kuzenlerinin şarbon hastalığından öldüğünü ilk bakışta fark etmişti; bir haşerenin bu hastalığı ölü bir hayvandan taşıdığı açıkça ortaydı. Ahırın duvarında ise bir sinek duruyordu. Bu sinek, o ince çubuk olan burnunu bir aşağı bir yukarı hareket ettirip sonrasında da tatmin olmuşçasına ayaklarını birbirine sürtüyordu. Bu sineğin dosdoğruca daha yeni tıraş edilmiş taze bir yüz aradığı apaçık belliydi. Şunu da belirtmek gerek ki, Pirandello'nun doğduğu yıl, Kolera salgınından Sicilya'daki 2,4 milyonluk nüfusun 53,000'ni ölmüştü. Kıyaslamak gerekirse, Sicilya'da Covid sebepli ölümler beş milyonluk nüfusun içinde yaklaşık 3,500'dür.

“The Little Fan”, “On the Mark” ve “The Brazier” isimli ilk yazdığı hikâyelerden bazıları, zavallı genç bir kadının kendisi hamile bırakan adam tarafından terk edilmesi olan bilindik bir kinaye içerir. Hatta hikâyelerden birisi, intikam için birisine ateş edip öldürmekle bitiyorken bir diğeri intihar ile; sonuncusu da nemli bir akşam vakti meydan da bir bluzunu çıkarıp, cesurca göğüslerini yelpazeleyip, gülüp, provokatif kurlar yaparak, geçiş yapan askerleri baştan çıkarmasıyla son bulur. Pirandello’nun kadınları anlatışı ve işleyişi ise kaçınılmaz bir şekilde hayatını okuduğumuzda aslında kendisi ile bağlantılı olduğunu göz önüne serer.

Seks ile ilk etkileşiminin ise genç bir çocukken bir cesedi görmeye gittiğinde olduğunu söylüyor Pirandello. Morga gizlice girip, bir çiftin seks hâlinde ölü yattığını görmüştü. Sonrasında kızın hamile kalmasıyla, Pirandello’nun babası kızı itaatkâr bir genç adam ile evlendirince, Pirandello babasıyla ile, metresi/yeğeni hakkında olan yüzleşmesi meydana geliyor. Palermo’daki okulunun son yıllarında, Luigi kendisinden 5 yaş büyük olan popüler kuzeni Lina ile bir ilişki yaşamaya başladı. İkili sonrasında nişanlandı. Evlilik olayına karşı rızasız yaklaşan aileler, beklemenin doğru olduğunu ısrarla kabul ettirdiler. Luigi’nin babası, onu madenin ticari tarafında çalışması için tekrar Agrigento’ya getirdi ancak Luigi deneyimsizdi. Şiir yazmaya bir eğilimi olduğunu ve bu yüzden bunu okumak istediğine inanıyordu. Babası ikna olduktan sonra, önce Palermo’da sonra Roma’da, üniversite okumasına yardım etti. Luigi ise yazdığı şiirleri Lina’ya gönderiyordu. Ancak, hayatı boyunca devamlı olarak tekrarlayacağı bir davranışı orada da yaptı; tezine danışmanlık yapan hocasına, hocanın bu konuda bilgisiz ve ehliyetsiz olduğunu iğneleyici ve sert şekillerde söyledi. Ardından gerçekleşen tartışmalardan sonra, Bonn Üniversitesine gitmeye karar kıldı ve gittikçe histerik olan Lina’dan daha da uzaklaştı. Pirandello, bir süre sonra daha fazla dayanamayarak, Lina ile birlikte olmak için Sicilya’ya geri döndü ancak bir süre sonra alelacele tekrar Almanya’ya gitti.

Genç adam Bonn’da kadınların sahip olduğu özgürlük ve açıklıktan oldukça etkilendi ve şok oldu. Ev sahibinin kızı ile olan arkadaşlığı sekse doğru yol alınca, bu kıza karşı olan saygısını yitirdi. Üniversiteyi bitirdikten sonra İtalya’ya dönüp, Roma’ya yerleşti ve babasından Lina’nın ailesi ile evlilik konusunda anlaşmasını istedi. Bir yıl sonra, babası, Luigi’nin en yakın iş ortağının kızı olan Antonietta Portulano ile evlenmesini teklif eden bir mektup yazdı. Böylelikle, kızın “kocaman” olan çeyizi, Luigi’nin babasının sülfür madenine bir artı olarak katılırdı. Pirandello 26, Antonietta 22 yaşındaydı. Daha önce hiç tanışmamışlardı. Kız gençliği bir manastırda harcamıştı ve kuşkucu babası, kızı asla bir erkekle aynı odada bile bulundurmamıştı. Bu çift iki aylık nişanlılık sürecinde ne zaman buluşacak olsa ortada mutlaka akrabalar oluyordu. Antonietta güzeldi; Pirandello, onu mektuplara boğuyordu. Antonietta ile tanışmadan önce sebebini bilmeksizin kaybolmuş olduğunu söylemişti. Hayatın bir labirent olduğunu ve onun da çıkış yolunu bulamadığını söylüyordu. “Sanat, bu kazadaki tek taştır.” Şimdi ise, Antonietta onu kurtarabilirdi böylelikle Pirandello kurtulmuş olacaktı.

Antonietta'nın ise bütün bu romantik söylevler karşısında söyleyeceği pek bir şey yoktu. Sanat bir inançtır ancak Pirandello, Antonietta'nın onu neşlendirmesine ihtiyacı vardı. "Kalbin, benim yüksek ideallerimin sahip olduğu görüşle genişleyecek" demişti Pirandello. Ancak sonrasında aslında iki tane Luigi olduğundan bahsediyordu: "Bir büyük ve bir küçük ben" ve bunlar "her zaman savaş içindeydi": "Biris sessiz, içine kapanık ve dalgın; diğeri ise konuşkan ve şakacıydı". Pathos ve *beffa*. Devamlı olarak bir şeyler yazılan müstakbel gelin en sonunda garip bir şekilde "dünyadaki en muhteşem yazar" olacağını öğrenmişti; kocası ona her şeyi öğretecekti. Kısacası, bu ilişki Pirandello'nun kişilikleri arasındaki saltanat savaşında iki tarafa da eşit şekilde ihanet ediyordu. Ayrıca, yıllar sonra bu ikili birbirlerinden "düşman" olarak söz edecekti.

Tartışabilir olarak şöyle de söylenilebilir, bu evliliğin dönüştüğü yorucu savaş Pirandello'nun en iyi yazıtı haline gelebilecek yazıya bir öncü ve kaynak oldu. Üç çocuk yetiştiren Luigi ve Antonietta, farklı dünyalarda yaşıyorlardı. 1897'de Luigi, bir kadın öğretmen eğitim okulunda görev aldı. Dersleri için şık giyiniyordu ve kendisinin pek hoşlanmadığı öğrencileri bu "Luigi"yi çok seviyorlardı. Antonietta bu durumu oldukça kıskanıyordu. Daha fazla tekeşlilikle kısıtlanmayı istemeyen Luigi, Antonietta'nın bu paranoya durumuna ses çıkarmadı ancak evden uzakta olduğu her anını yazdığı bir günlük tutmaya başladı. Luigi'nin babası 1903'te iflas edip hem gelininin çeyizini hem de kendi malvarlığını kaybedince, kızın durumu gittikçe kötüleşti. İlk olarak isteri ve felç geçirdi. Bir an, Luigi'yi evden koyar ya da kendisinin gideceğini söyler daha sonra hiçbir şey olmamış gibi bu çift romantik bir şekilde tekrar birleşirdi; bu durum ise Antonietta'nın, Luigi'nin seks düşkünü olduğu düşüncesini besliyordu. Kızları Lietta büyüdükçe, Antonietta kocasını kızıyla enstest ilişki konusunda suçladı bu durumun sonucunda Lietta kendini öldürmeye çalıştı.

Yıldan yıla Pirandello'nun hikâyeleri anlama açısından gittikçe daha da açık ve net bir hale geldi. Her karakter kendi gerçeklerini, kendilerinin yakınındaki insanların iç dünyalarını önemsemeksizin dile getirmeye çalıştı. 1917'de yayınlanan "The Cat, a Goldfinch, and the Stars" hikâyesinde, evlat edindikleri bir torunu büyütme çalışan yaşlı bir çift, bu kızı kaybettik sonra tüm eforlarını kızın kuşuna yöneltip ona odaklanırlar. Yaşlı kadın, bu durumun kaybolan kızın ölü olduğuna ve böylece onun yasını tuttuğuna inanıyordu. Bu garip hayvanı ellerinde sıkıştırıp, öpüyorlardı. Ancak her ikisi de bu kuşun davranışlarını kendilerine göre yorumluyorlardı. Sonra bu konu hakkında tartışıyorlardı. Yaşlı adam, torununu yaptığı gibi kuşu evin içinde uçması için serbest bırakıyordu. Yaşlı kadın bu durumdan memnun değildi ve söyleniyordu ancak kuşun ardından temizliğe koyuluyordu sanki bir çocuğun tuvaletini yaptırmak gibi o da kuşun ardındaki pislikleri temizliyordu. Camlar komşuların kedisi girmesin diye her zaman kapalı olmak zorundaydı, Sicilya'nın sıcağında bile! Her ikisi de arkadaş çevrelerinden uzak kalmışlardı çünkü bu durumla dalga geçeceklerini düşünüyorlardı. Adam onunla dalga geçene karşı şiddet bile uygulayabilirdi:

Bu şiddet içeren düşünceler aklından her dakika geçiyordu ve saka kuşu omzundayken ayağa kalkar, cama gider ve dışarıyı buradan izlerdi.

Yaşlı adamın karşıda gözüken bu şeylerin ev olduğuna dair hiçbir şüphesi yoktu. Ya da onların tepesindekilerin baca, oluk ve kiremitleri olan çatılar olduğundan. Yaşlı adam bunlardan, o evlerin sahiplerini bildiği kadar emindi. Ancak problem, saka kuşu, yaşlı adamın omzuna tünemeden önce kendi evinin ya da diğer evlerin nasıl gözüktüğü düşünmemiş olmasıydı.

Eninde sonunda bir kedi, saka kuşunu yakalar ve yaşlı adam silahını eline alır. O sırada, yıldızlar gökyüzüne asılı hâlde dururlar ancak ‘Bu küçük dağ köyündeki tüm çatılara düşmezler. Bundan emin olabilirsiniz.’ Yine de “oldukça parlaktırlar hatta o kadar parlak ki o gece bu olaydan başka bir şey görmediklerinden emin olabilirsiniz.”

Bu gittikçe uzaklaşan anlatım içimi kontrol ve ironi katarak, yazar ve okuyucuyu, bu karmaşasının kazanını pozisyonuna düşürmese bile, olayın içindeki dinamiği diğerlerinden daha açıkça anlamalarını sağlar. Bu Verga’nın gerçekliğinden (*verismo*) oldukça uzaktır ve eğer birisi artık hareket etmeyen, sabit bir ilişkiye saplandıysa tek çarenin uzaklık olabileceğini işaret eder. 1903’te ailesel ve finansal krizlerin tam ortasında, Pirandello *The Late Mattia Pascal* isimli romanın yazmanın tam zamanı olduğunu fark etti. İlginç bir olaylar dizisi, romandaki masum ancak her zaman fırsatçı Mattia’yı kendi ailesinin tüm malvarlığını yitiren bir adamın eski metresi (ve yeğeni) ile mutsuz bir evliliğe sürer. Karısı ve kaynanası tarafından fakirliği yüzünden baskıya uğrayan Mattia, Monte Carlo’ya gider ve bir rulet masasının onu umutsuz bir ezikten, özgüvenli bir zengine çevirmesine şahit olur. Ancak evine dönerken, yolda bir gazetede Mattia Pascal’ın kendini öldürdüğünü yazan bir gazeteye rastlar. Aslında olan, başka bir adam kendini asmıştır ve bu adamı Mattia Pascal’la karıştırmışlardır.

İşte bu, ailesel karmaşadan kurtulmanın tam zamanıdır Mattia için. İsmi değiştirir ve yeni bir şehre taşınarak, kazandıklarıyla yaşamaya başlar. Ancak bu yaşamın onu komple bir izolasyona ittiğini fark eder. İzolasyonda, kişiliği çözünür ve hayat gittikçe anlamsızlaşır. Kişi aynalara bakmaz ve kendi gölgesine bile acıyacak bir duruma gelir. Birkaç başarısız denemeden sonra, Mattia yeni hayat kurmaktan vazgeçerek onu bu duruma sürükleyen ailesinden oç almak için tekrar Sicilya’ya döner. Ancak karısı yeniden evlenmiştir. “Yasanın dışında bile” bir arkadaşı bu durumu şöyle açıklar; “mutlu ya da üzgün fark etmeksizin, yaşamak zorundalar Sinyor Pascal.”

Bu ikilem Pirandello’nun görüşünün temelindedir. Farklı dünyalarda yaşarız; idrak edememe kargaşa doğurur ancak sahip olduğumuz kişilik tümüyle bağıntısaldır. Bundan dolayı, kargaşayı terk etmek kendini yok etmekle birdir. 1918’de Pirandello ve en büyük oğlu Stefano, Antonietta’yı bir akıl hastanesini ziyaret etmesi için kandırmışlar ve kadın oraya gittiğinde onu orada kapatıp, bırakmışlardı. Başka bir çözüm yolu yoktu. Hemen ardından, Luigi, Antonietta’nın yokluğuna dayanamadı ve onu geri istedi. Üç yıl sonra, *Six*

Characters in Search of an Author isimli eserinde baba karısına ayrılık ile ilgili şöyle bir şey der: “Benim evim, efendim, o olmadan... çok boş gözüküyor. O benim kabusumdu ancak evimi doldururdu.”

Bunlar oldukça kalp kırıcı bile olsa, bunları yazmak büyük bir başarı getirdi. Hatta yazmak da çatışmanın bir parçası hâline geldi. “Sanat, hayattan öç alır” diye belirtiyor bu durumu Pirandello. Antonietta, hikâyelerde kendi evliliğine atıflar yapıldığını fark edince çok üzüldü ve sinirlendi. Paranoyası gittikçe arttı. Birçok çağdaş yazarlar referansların bu kadar net olmasına şaşırılmışlardı. Aynı şekilde Pirandello’nun öteki-beni, eziklerin kötü durumlar tarafından rehin edildiği zamanda ortaya çıkmaya başlıyor. Ancak tüm bunları yazarın muhteşem anlatımı ve nükteli yazı şekli, Pirandello’yu kazanan yapıyor.

Öç alma anlayışı bu hikâyelerin hepsinde ağır basıyor. “The Revenge of the Dog” (1913) isimli hikâyede, zavallı bir çoban, bir vurguncu tarafından verimsiz bir araziye sahip olduğunu söylenerek kandırılıyor ve bundan haberi olmayan çoban yerini bu kişiye satarak mutlu oluyor. Vurguncu bu yeri satın alıp üzerine pahalı evler diyor ve çoban gerçeği fark ediyor. Aşırı sinirleniyor ve evlerin taban kanalına aç bir köpek bağlıyor. Köpek geceleri uluyarak insanları uyutmuyor ve ev sahipleri bu durumdan şikâyetçi oluyorlar. “Bir Sicilya köylüsünün köpeğini öldürmek, kendini öldürmek gibidir” diye anlatıyor yazar. Seyirci, karmaşanın ne kadar akıllıca yapıldığını fark ediyor.

Yazarın Roma’daki yaşamına yaklaştıkça “The Cathar Heresy” (1905) isimli hikâyesiyle tanışıyoruz. Burada ise acinası bir profesörün bilimsel ancak dini olarak sapkın adlandırılan kitabı eleştirilirken, kendisinin daha alt seviyedeki bir Alman profesörün inanılmaz derecede övgü almasını okuyoruz. Kardeşinin ölümüyle birlikte bakması gereken bir yengesi ve yedi çocuk yalnız başına kalınca, bu Alman profesörün başarısını düşünerek içi içini yemeye başlayınca; iki öğrencisi kalmış olmasına rağmen, başarı kazanmaya çalışır.

İki Pirandello’da bu “suyukçuluk” teorisinde bir araya geliyor ve grotesk kişilerin komik anlatımları kaliteli bir hale geliyor ve durumlardaki şansızlıklarının farkında olarak bir karmaşa ortaya çıkarıyor: “Profesör Lamis’in kel yaması, yarım dolunay gibi şapkasının ardından parlıyordu”. Ancak her ne olursa olsun, bu intikam dersinin ardında zalim bir keyif alıyordu. İki öğrencisi olmasına rağmen, Profesör aklı sıra rakibini eleştirip, onun önüne geçmeye çalışıyor ancak sessizlikle dolu olan bir oda da Gaspare Guidice’in Pirandello’nun biyografisinde bahsettiği gibi kendisine eziyet eden bu profesör, “karakterine acı çektirme hakkını” iyi bir şekilde veriyordu.

İçinden çıkılmaz bu evlilik düğümünün 1915 yılına geldiğimizde, Pirandello “Mrs. Frola and Her Son-in-Law Mr. Ponzà” hikâyesini yazdı ve 1917 yılında *Così è (se vi pare)* (bilinen adıyla *Size Gözüktüğü Gibi Olan Olaylar*) isimli bir oyuna dönüştürerek büyük bir başarı yakaladı. Yeni damat Mr. Ponzà’nın karısını çatı katındaki kilitle tutup, kayınvalidesi olan Bayan Frola’yı da uzaktaki başka bir eve taşıyarak, anne kızı görüştürmeme konusundaki hassasiyeti bir grubu oldukça şaşırttı. Köydeki dedikoduların farkında olan

Bayan Frola, Bay Ponza'nın muhteşem bir insan olduğunu sadece biraz tutucu bir adam olduğunu ve kızının da bu durumdan memnun olduğu için bir sıkıntı olmadığına köylüleri ikna eder.

Ardından, Bay Ponza gelerek bu kişilere Bayan Frola'nın deli olduğunu söyler. Karısının, yani Frola'nın kızının dört yıl önce öldüğünü ve Frola'nın ölümü kabullenemediğini, bu yüzden adamın ikinci karısının kızı olduğunu ve hala yaşadığını düşünerek garip davranışlar sergilediğini söyler. Bu sebepten dolayı kadını evine almayarak, Frola'yı bu gerçekten uzak tuttuğunu ve en azından böyle akli başında davrandığını belirtir. Bayan Frola ise kızının ölmediğini, Bay Ponza'nın takıntılı aşkı yüzünden akıl hastanesine yatması gerektiğini ve geri döndüğünde tamamen değişmiş birisi olduğu için, Bay Ponza'nın yeniden bir evlilik seremonisi düzenlediğinden bahsetti.

Bu olay bu şekilde sürer ve gider. İki karakter de birbirinin akıl hastası olduğunu iddia eder, durur. Ancak bu şekilde bir çatışmadan kaçınılır. Ancak sonuç olarak, tüm şehir, köy gerçeği bilmek için can atar durur ve bu durumun hangisinin gerçek, hangisinin yalan; kimin akıllı kimin deli olduğunu anlamak için çırpınır dururlar.

İşte *Six Characters in Search of an Author* bu mutsuz olayı belirli bir mekanizma haline getirerek tiyatroya uyarlamaya çalışır. Yarattığı ailenin karakterlerinden bıkmış olan yazar, onlardan vazgeçer. Ancak çatışma çoktan yazıldığı ve harekete geçirildiği için, karakterlerden bir şekilde olayı sonlandırmak için, birbirinden öç almaya çalışır dururlar. Hikâyenin ortasında sıkıntılı bir evlilik vardır ve bir baba ihtiyaç gidermek için bir kerhaneye uğrayınca, öneri olarak önüne kendi kızını getirirler. Kızı, muhtaç olan annesine bakmak için bu işe kalkışmıştır. Karakterler, prova sırasında pat diye araya girerler ve durumlarını açıklarlar. Aktörler ve karakterler bir türlü anlaşamazlar. Oyun devamlı olarak kargaşanın eşiğinde yer alır. Neyin gerçekleşip, gerçekleşmediği; kelimelerin gerçek mi yoksa metinden mi alındığını; giyimin öylesine mi yoksa metne uygun mu yapıldığı gibi şeyler bir bilinmezlik yaratır ve gerçek asla bilinmez. Bir çok kelime devamlı tekrarlanır durur ve devamlı olarak sübjektif görüşler meydana getirilir. Hatta İngiliz eleştirmenler bu oyunun izleyicinin aklını karıştıracığı için ilk zamanlarda bu oyuna sansür uygulamış ve yasaklamışlardı.

Hayatından da anlayabileceğimiz gibi Pirandello için karmaşa ve kaos sıradan ve önemsiz bir konu hâline gelmişti. "Six Characters" in tiyatro yönetmeni düzen sağlama konusunda sıkıntılar yaşıyordu. "Yarının savaşı için, büyük bir lidere ihtiyacımız var" diye belirtiyor Pirandello 1909'da. Demokrasi onun için sadece daha fazla karışıklık demektir. Kadınların özgürleşmesine, özellikle yazı alanında, tamamen karşıydı. Tiyatroya başarı ise, Mussolini, anarşinin hâkim olduğu İtalya'ya gelip kurallar koyduğunda kazandırıldı. Pirandello ve Mussolini 1923 yılında bir araya ilk kez geldiklerinde, ikisi de kazanmış gibiydi. 1924 yılında, Mussolini'ye olan destek gittikçe artarken, sosyalist milletvekili Matteotti'nin suikastından sonra, Pirandello Faşist partiye katıldı ve 1926'da "otuz yıldır faşistim" diyerek görüşlerini açıklamış oldu.

Faşist partiden gelen maddi destek ile Pirandello, Roma’da bir tiyatro şirketi olan Teatro dell’Arte’yi açtı. Oyunlarını kendisi seçti, aktörleri kendisi davet edip, rollerine ve karakterlerin duygusal durumlarına girmelerini söyledi. Dramalarındaki dönüş noktası noktası başrolün ölümcül bir hale girip, iyice delirip kontrolü kaybetmesi olmuştu. 1934 yılında edebiyat alanında Nobel ödülü aldı ve 1935 yılında bu ödülü İtalya’nın Etiyopya’daki savaşa fon sağlaması için eritti ve devlete teslim etti. “Bu muhteşem işin (savaş) yazarı (Mussolini) ne yaptığını bilen çok iyi bir şairdir” diye fikirlerini öne sürüyor Pirandello. Sanat ve çatışmayı bir tutuyor anlaşılır.

Öte yandan ise Pirandello sık sık çalışmalarının apolitik olduğunu, karmaşanın dışında ya da kenarında durmanın da kazanmak olduğunu vurgulamıştır. 1924 yılında yazdığı *One, No One, and One Hundred Thousand* isimli romanında, sistematik ilerleyen karşılıklı anlayışsızlık ve diğer insanların kontrol edici davranışlarından kendini çekmenin nasıl bir şey olduğunu yazmıştı. Roman, baş kahramanın inanılmaz fakir ancak Budizm benzeri öz fesih ile kendinden geçmesi ve bunun tadını çıkarmasıyla biter. Pirandello’nun böyle bir yaşamı uygulamasında bir zarar yoktu; bu yüzden devamlı olarak yazmaya ve tartışmaya devam etti. Bu süreçte övüldü, eleştirildi, hakaret edildi; övdü, eleştirdi ve hakaret etti; oyunların ve romanların skorlarıyla ün ve başarı yakalamak için çabaladı.

Stories for the Years Pirandello’nun hikâyesinin güzel bir örneğidir. Jewiss tarafından çevrilerek günlük dilde yazılmış, canlı anlatımının övülmesiyle efor bile gerektirmeyen bir İngilizceye muhteşem bir şekilde çevrilmiştir. İçindeki en iyi hikâyelerden birisi “Yahudi Olmayan”dır. Baş karakter olan Daniele Cattelani’nin hoş olmayan bir alışkanlığı vardır: birisi bir şey bile demeden kırıncı bir şekilde içten içe kahaahalarla güler durur. Yahudiliğini kırmak isteyen bir Yahudi olan Daniele, geleneksel bir Katolik Hristiyan aileye sahip birisiyle evlenir. Kayınpederi oldukça soğuk, asık suratlı ve mutsuz olan bir adamdır ve Daniele’ya ve kendi çocuklarına sürekli Yahudilerin Katolik inancının düşmanları olduğunu anlatır durur. Daniele’nin son bulmaz kahaahaları ise bu durumdaki adamı çıldırtır.

Hikâye 1916 yılında geçer ve yine bu yıl yazılmışlar. Pirandello heyecanlı bir şekilde, İtalya’nın I. Dünya Savaşına girişini destekler ve sonrasında oluşan can kayıplarına inanılmaz şaşırır ve bu durumdan etkilenir. Hikâye’de ise, Daniele kayınbabasının Hristiyanların birbirlerini öldürdükleri bir zamanda devamlı Hristiyanlığın en üstün din olmasındaki ısrarlarından çok sıkılır. Ve sonunda ağzını açar gözünü yumar. Kayınbabası ise, çocuklar Noel töreninden döndükten sonrası için İsa’nın doğumunu anlatan küçük bir gösteri düzenlemiştir. Daniele ise bu gösterideki anlatıyı, I. Dünya Savaşına uyarlayarak, Hristiyanlığa bir gönderme yapar.

Beytüllahim’deki yemliklere mütevazı adaklarını, başlıklarını sunan bir sürü küçük terakota çobanı... İçinde İtalyan peyniri olan beyaz Ricotta, yumurtaları küfeleri, Ravaggiolo peyniri, pofuduk bir sürü kuzu ve daha zengin adaklarla doldurulmuş olan küçük eşekler içeren bir hasır sepet ve ardından gelen çiftçiler, köylüler... Ve develerin sırtında üç tane Kral...

Diğerleri gösteriyi izlerken, Daniele “neşeden çıldırmış gibi titrerken” doğum sahnesini kendisi yeniden yorumluyordu:

Fransız, Alman, İtalyan, Avusturyalı, Rus, İngiliz, Sırp, Roman, Bulgar, Türk, Belçikalı, Amerikan, Macar, Karadağlı ve daha birçok ulustan olan bir kalay asker ordusu silahlarını Beytüllahim’de bir mağaraya doğru yöneltmişlerdir.

Ve sonrasında Daniele platformun arkasına saklanır.

Pirandello, İtalya’nın II. Dünya Savaşına katılımını ve 1938’deki durumunu görece kadar yaşayamadı. Ancak, bazıları, Pirandello’nun cenazesi için söylediği birkaç sözde Faşizm’den uzaklaştığını söyler. Yazar, cenazesinde siyasetle ilgili hiçbir şey görmek istemediğini ve normal sakin bir cenaze istediğini dile açıkça getirir: “Beni yakın. Yandıktan hemen sonra ise küllerimi her yere dağıtın, saçın. Hiçbir şey istemiyorum. Hiçbir şeyim kalsın istemiyorum. Küllerim bile. Onları da dağıtın etrafa” demiştir Pirandello. Bazı eleştirmenler Pirandello’nun bunu 1911 yılında, ölümünden çok çok önce yazdığını söylemiştir. Ancak ne olursa olsun, Final *beffada*, Pirandello kendini savaştan korumuş ve okuyucularını bir yazar arayışında bırakarak bu dünyaya veda etmiştir.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler meselelerine yoğunlaşan, gönüllülük odaklı, açık erişim, akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için sosyalbilimler.org/hakkinda sayfasını, ekibimizde gönüllü olarak görev almak için sosyalbilimler.org/basvuru sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube’da [@sosbilorg](https://www.instagram.com/sosbilorg) kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*’i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten aboneliği olarak, her pazar günü, o hafta içinde *sosyalbilimler.org*’da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

sosyalbilimler.org’da yayımlanan metin, video ve podcastlerin paylaşıldığı Telegram grubuna t.me/sosbilorg adresinden katılabilirsiniz.

